

BEZPIECZEŃSTWO OSÓB Z NIESPRAWNOŚCIĄ RUCHOWĄ JAKO ZADANIE WŁADZ SAMORZĄDOWYCH. PRZYKŁAD POWIATU GNIEŹNIEŃSKIEGO

SECURITY OF THE PERSONS WITH KINESTETIC DISABILITY, AS A TASK OF LOCAL GOVERNMENT. EXAMPLE OF THE GNIEŹNIENSKI COUNTY

Streszczenie: Celem niniejszej pracy jest prezentacja problemu istnienia barier architektonicznych i sposobów ich likwidacji w odniesieniu do problematyki poczucia bezpieczeństwa osób z dysfunkcją narządów ruchu. Zakres przedsięwzięć prowadzonych przez władze jednostek administracji terenowej została ukazana przez pryzmat uwarunkowań prawnych i organizacyjnych. Jako przykład wybrano Powiat Gniezno oraz roczny plan działań władz powiatu z roku 2017.

Słowa kluczowe: bariery architektoniczne, niepełnosprawność, edukacja, budynki pożytku publicznego, finanse, społeczeństwo, potrzeba, planowanie przestrzenne.

Abstract: This article presents architectural barriers and ways of their elimination in relation to the sense of security of persons with dysfunction of motor organs. The scope of self-government authority activities in this topic has been presented through the prism of legal and organizational conditions. As an example selected the Gniezno poviat and the 2017 annual plan of the authorities of this poviat

Key words: architectural barriers, disability, education, public benefit buildings, finance, society, need, spatial planning.

Wstęp

Naturalną potrzebą człowieka jest chęć przebywania z innymi ludźmi, a jednym z ograniczeń takiego sposobu życia są bariery architektoniczne, ograniczające możliwość poruszania się. W powszechnym odczuciu bariery te ograniczają możliwości poruszania się osób z niepełnosprawnością ruchową, utożsamianą najczęściej z kalectwem. Problem ten dotyczy jednak znacznie szerszej grupy społecznej, a mianowicie osób starszych,

zachowujących sprawność intelektualną i posiadających potrzebę kontaktu z inną osobą oraz, dążących do utrzymania samodzielności decyzyjnej. Osoby takie nie chcą być ciężarem dla społeczeństwa, dążą do utrzymania swojej niezależności w życiu codziennym. W życiu tym napotykają na istotne ograniczenie, w postaci barier utrudniających im fizyczne poruszanie się w przestrzeni miasta. Mimo znacznych przeobrażeń architektoniczno-urbanistycznych we współczesnych przestrzeniach miejskich nadal odnaleźć można wiele barier, które przyczyniają się do wykluczenia osób z niepełnosprawnością ruchową z życia miejskiego, a zarazem społecznego. Są to zwłaszcza bariery architektoniczno-przestrzenne, które ograniczają możliwości ich poruszania się w przestrzeni miejskiej.

Niepełnosprawność ruchowa i formuła niwelowania barier architektonicznych we współczesnych rozwiązaniach prawnych i polityce władz administracyjnych

Istniejący problem istnienia barier architektonicznych, utrudniających samodzielne funkcjonowanie w społeczeństwie osobom z niepełnosprawnością ruchową będzie odgrywał coraz większą rolę w polityce państw europejskich. Szacunki demograficzne wskazują, że w Europie wzrasta liczba osób w wieku emerytalnym. W roku 2010 odsetek tej grupy osób wynosił 14,4% populacji, natomiast w roku 2060 przewiduje się, iż będzie wynosić 30% populacji europejskiej (Demography raport 2011). Przyjmując, iż proces starzenia się społeczeństwa jest także ściśle związany z niepełnosprawnością ruchową uznać należy że kwestia niwelowania ograniczeń ruchowych powinna stać się elementem polityki państwa. Świadomość taka jest obecna wśród polityków państw europejskich. Władze państwowe i szczebla samorządowego podejmują różne inicjatywy, tworząc między innymi programy ukierunkowane na minimalizację barier architektonicznych. Zasadnym rozwiązaniem w procesie budowy takich programów jest łączne postrzeganie procesów starzenia się społeczeństwa i minimalizacji problemów dotyczących osób z niepełnosprawnością ruchową. W procesie wdrażania konkretnych rozwiązań wykorzystać należy także procesy modernizacji czy rewitalizacji przestrzeni publicznej. Dokonać tego można poprzez prowadzenie odpowiedniej polityki społecznej i właściwe planowanie przestrzenne, co pozwoli na poprawę warunków życia i jednocześnie stworzenie bardziej przyjaznych miejsc dla osób starszych i z niepełnosprawnością ruchową.

Problematyka niepełnosprawności została objęta prawodawstwem międzynarodowym, europejskim i narodowym. Prawodawstwo to podzielić można na dwie kategorie. Pierwszą stanowią przepisy określające status osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie, drugą natomiast wymogi i obowiązki państwa, mające na celu adaptację i pełne funkcjonowanie niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym. Według obowiązujących aktów osobą niepełnosprawną jest człowiek mający długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może w oddziaływaniu z różnymi barierami utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu

społecznym na zasadzie równości z innymi osobami (Majka, s. 21). Niepełnosprawność ta nie może go wykluczyć z życia społecznego, co określono w *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych* (Konwencja 2003), *Europejskiej Karcie Społecznej* (Karta 1961) oraz *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* (Nowa Konstytucja 1997). Akty te odnoszą się do kwestii zagrożeń wykluczenia społecznego oraz prawa do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz zawodowym. Punkt 15 Części I Karty jednoznacznie określa, iż osoby niepełnosprawne mają prawo do [...] *readaptacji społecznej, bez względu na przyczynę i rodzaj ich inwalidztwa* (Karta 1961, s. 2). Natomiast w Protokole dodatkowym do Karty z 1988 roku uznano, iż osoby niepełnosprawne i w podeszłym wieku mają prawo do *pozostawania pełnoprawnymi członkami społeczeństwa tak długo, jak to możliwe, poprzez stworzenie odpowiednich zasobów umożliwiających im prowadzenie godziwej egzystencji i branie aktywnego udziału w życiu publicznym, społecznym i kulturalnym* (Karta 1961, art. 4, p.1 s. 13). Natomiast osobom w podeszłym wieku zagwarantowano *prawo swobodnego wyboru sposobu życia oraz prowadzenia niezależnej egzystencji w znanym im środowisku tak długo, jak będą sobie tego życzyli i będą do tego zdolni*. Obowiązkiem władz administracyjnych państwa jest *zapewnienie mieszkań dostosowanych do ich potrzeb i ich stanu zdrowia lub zapewnianie stosownych środków na adaptację ich mieszkań* (Ibidem, art. 4, p. 2, s. 13-14). Konwencja ONZ natomiast jednoznacznie stwierdza, iż państwa są zobligowane do pełnego zapewnienia praw człowieka i podstawowych wolności osób niepełnosprawnych (Konwencja 2003, art. 4 s. 5).

Określone prawa osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku przekładają się także na obowiązki aparatu administracyjnego. Zwłaszcza, że wśród praw osób niepełnosprawnych wymieniono także kwestie dostępności do wszystkich form życia społecznego, zawierających także obowiązek państwa do likwidacji barier architektonicznych, komunikacyjnych i usług (Konwencja 2003, art. 9 s. 7-8). W polskich rozwiązaniach prawnych zakres odpowiedzialności władz administracyjnych wynika z konstytucyjnego zapisu o zapewnieniu wolności od wykluczenia, która stanowi prawo człowieka wynikające z ochrony godności w związku z zasadą dobra wspólnego, a pomocniczo z zasady sprawiedliwości i równości (Sobczyk, s. 142). Prawa osób niepełnosprawnych, są gwarantowane między innymi w:

- art. 32 ust. 2 Konstytucji zakazującym dyskryminacji z jakiegokolwiek przyczyny;
- art. 68, który zobowiązuje władze publiczne do zapewnienia osobom niepełnosprawnym szczególnej opieki zdrowotnej,
- art. 69 gwarantujący obowiązek pomocy w zabezpieczeniu prawidłowej egzystencji oraz przysposobieniu do pracy i komunikacji społecznej (Nowa Konstytucja 1997).

Warto nadmienić iż ustawodawca zdefiniował także pojęcie niepełnosprawności jako trwałą albo okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, która powoduje niezdolność do pracy. (Ustawa o rehabilitacji art.2 p. 10). Wynika więc z tego, iż niepełnosprawność przez polskiego ustawodawcę określona została jako stan fizyczny, umysłowy, psychiczny, trwale albo okresowo utrudniający lub ograniczający, bądź też uniemożliwiający wypełnianie ról społecznych.

Bariery architektoniczne są to wszelkie utrudnienia występujące w budynku oraz jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym. Oznacza, to, że likwidacja tych barier powinna mieć na celu zniwelowanie ograniczeń dostępu do korzystania z dóbr publicznych, takich jak: budynki, środki komunikacji oraz miejsc aktywizacji społecznej przez osoby z ograniczeniami ruchowymi (Frackiewicz, s. 166). Najczęściej spotykane bariery, które utrudniają swobodne poruszanie osobom niepełnosprawnym to krawężniki przy jezdni, pojedyncze schody, które tym bardziej utrudniają poruszanie się osób na wózkach inwalidzkich, wręcz jest to niemożliwa bariera do pokonania dla tych osób. Likwidacja barier architektonicznych powinna więc obejmować działania, które mają dostosować budynki użyteczności publicznej do potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Budowane powinny być podjazdy przy wejściach do budynków z przystosowaniem do potrzeb dla osób z dysfunkcją narządów ruchu. Wydzielone powinny zostać także specjalne miejsca parkingowe dla tej grupy osób. W obiektach użyteczności publicznej powinny być zamontowane schodolazy¹ lub windy. Szczegółowe rozwiązania powinny być oparte na zapisach ustaw o Prawie budowlanym (Ustawa 1994) oraz o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Ustawa 2003). Określono warunki, które pozwolą na dostęp do budynku osobom z niepełnosprawnością. Według zapisów drugiej z cytowanych ustaw każdy budynek powinien posiadać minimum jedno dojście do danego budynku przystosowane do osób niepełnosprawnych. Natomiast drzwi wejściowe powinny umożliwić swobodne poruszanie się osobom niepełnosprawnym, jednak drzwi wejściowe nie powinny posiadać progów, ani różnic poziomów, tak, aby umożliwić swobodny ruch osobom np. na wózkach inwalidzkich. Fizyczną barierą, która jest utrudnieniem dla poruszających się osób jest nierówna nawierzchnia ulicy lub chodnika, jest to w znacznym stopniu utrudnienie w poruszaniu się. Władze administracyjne dążąc do poprawy sytuacji mieszkańców z niepełnosprawnością ruchową są zobowiązane do prowadzenia polityki dostosowanej do potrzeb mieszkańców, która obejmuje swoim działaniem nie tylko budynki użyteczności publicznej, które powstają, ale także dostosowując obiekty publiczne już istniejące do potrzeb tych ludzi. Dążyć powinny do zagwarantowania optymalnej efektywności organizacyjnej lokalnemu rynkowi mieszkaniowemu i budowlanemu, poprzez realizację działania, natomiast te działania przyczynią się do zwiększenia dostępności lokali mieszkalnych oraz lokali użytku publicznego dla osób z niepełnosprawnością ruchową oraz poprawy jakości ich życia w miejscowościach ich zamieszkania.

Rozwiązania wdrażane przez władze samorządowe. Casus Gniezna

Polityka zapewniania możliwości swobodnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnością ruchową w społeczeństwie stanowi jedno z zadań władz samorządowych.

¹ Schodolazy są to urządzenia, które służą do łatwego, szybkiego i bezpiecznego transportu osób niepełnosprawnych i starszych po schodach.

Zazwyczaj jest prowadzona jako konglomerat przedsięwzięć w ramach zadań zleconych i własnych władz samorządowych. Jej zakres wynika z regulacji prawnych oraz stanu finansów jednostki samorządu terytorialnego. Takie podejście zastosowała także Rada Powiatu Gnieźnieńskiego, która wyszczególniła dziesięć zasadniczych obszarów aktywności władz samorządowych w odniesieniu do form pomocy osobom niepełnosprawnym. Przedsięwzięcia prowadzone w tych obszarach przedmiotowych są finansowane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz budżetu miasta. Zasadą jest iż zarówno zadania, jak i wielkość środków przeznaczonych przez władze samorządowe na ich realizację są określane w oparciu o pozyskaną informację o wysokości środków finansowych z PFRON (Załącznik do Uchwały Nr XXXIX/238/2017, s. 30). Formuła angażowania funduszy PFRON to przede wszystkim refundacja kosztów ponoszonych przez pracodawców w związku z polityką aktywizacji zawodowej niepełnosprawnych. W praktyce są to zwłaszcza wydatki na:

- refundację kosztów ponoszonych przez pracodawcę wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne dla pracodawcy, który zatrudnia osoby niepełnosprawne;
- zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej;
- finansowanie kosztów szkolenia osoby niepełnosprawnej;
- środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej (Ibidem, s. 2).

Drugim obszarem działań finansowanych przez PFRON jest gama przedsięwzięć terapeutycznych, zwłaszcza prowadzenia warsztatów terapii zajęciowej oraz organizacja specjalistycznych turnusów rehabilitacyjnych (Ibidem, s. 4). Za istotne działania uznać należy także dofinansowanie przedsięwzięć zwiększających aktywizację społeczną osób niepełnosprawnych i ułatwiających im funkcjonowanie w społeczeństwie. Zasadnicze przedsięwzięcia to likwidacja, utrudniających poruszanie barier architektonicznych i technicznych oraz utrudnień komunikacyjnych. W tym obszarze najważniejszym przedsięwzięciem jest wsparcie finansowe w pozyskiwaniu sprzętu umożliwiającego poruszanie się osobie niepełnosprawnej.

Wskazując na obszary, które objęto działaniami mającymi na celu poprawę możliwości funkcjonowania społecznego osób niepełnosprawnych stwierdzić można, iż władze samorządowe podejmują działania i realizują je przy znacznym wsparciu finansowym instytucji państwowych. Nie prowadzą jednak statystyk dotyczących ilości osób potrzebujących wsparcia w poszczególnych kategoriach osób niepełnosprawnych. Tym samym udzielana pomoc oparta jest na wnioskach zainteresowanych osób lub instytucji. Jest więc to działanie reaktywne, oparte na zasadzie rozpatrywania wniosków w oparciu o kryterium dochodu, poziomie niepełnosprawności oraz ocenie liczebności osób niepełnosprawnych w danej grupie wiekowej. W oparciu o te kryteria polityka wspierania osób niepełnosprawnych przez władze samorządowe Powiatu Gnieźnieńskiego została oparta na następujących kategoriach:

1. Obszar – dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych

a. Kryterium finansowe: o dofinansowanie ze środków PFRON mają prawo ubiegać się osoby niepełnosprawne, jeżeli dochód nie przekracza 50% przeciętnego wyna-

grodzienia na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym, a także 65% przeciętnego wynagrodzenia, gdy osoba prowadzi samodzielne gospodarstwo domowe;

b. Kryterium stopnia niepełnosprawności. Wyróżniono cztery kategorie:

I. znaczny stopień niepełnosprawności, osoby uczące się i niepracujące do 24 lat oraz dzieci do 16 roku życia. Osoby te otrzymały dofinansowanie w kwocie 1.020 zł.,

II. umiarkowany stopień niepełnosprawności, w tym przypadku przysługiwało dofinansowanie w kwocie 920 zł.,

III. lekki stopień niepełnosprawności, przy tym stopniu przysługiwało 850 zł.,

IV. osoba będąca w trudnej sytuacji materialnej. Maksymalna kwota dofinansowania nie mogła przekroczyć kwoty 1.680 zł. Dodatkowym warunkiem było przeprowadzony wywiad środowiskowy przez MOPS;

V. osoba wymagająca stałej obecności opiekuna oraz osoba zatrudniona w zakładzie pracy chronionej mogła ubiegać się o dofinansowanie w kwocie 700 zł.

Zasadniczym utrudnieniem, z jakim musieli zmierzyć się wnioskodawcy, będący osobami niepełnosprawnymi była konieczność składania wniosku w formie pisemnej na specjalnym do tego druku, wraz z wymaganymi załącznikami. Natomiast za błędy o charakterze instytucjonalnym, wynikającym z przepisów wewnętrznych PFRON-u wskazać należy: równoległe uwzględnianie kryterium progu dochodowego i faktu uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym w okresie 3 lat wstecz. Zasada ta powoduje, że uzyskane wyniki rehabilitacji w trakcie turnusu były niweczone poprzez długie oczekiwanie na kolejny turnus.

2. Obszar dofinansowywanie imprez sportowo-rekreacyjnych dla niepełnosprawnych

Słusznie przyjęte założenie Rady Powiatu, iż *Sport, kultura, rekreacja i turystyka jest zorganizowaną formą zbiorowej aktywności mająca na celu szeroko rozumianą rehabilitację społeczną prowadzącą do podniesienia jakości życia osób niepełnosprawnych*” (Uchwała nr XXXIX/238/2017) przekłada się na prowadzenie aktywnej polityki w tym zakresie. Zasadna jest także przyjęta zasada, iż inicjatywa tego typu powinna mieć charakter oddolny. Ponownie należy jednak wskazać na istotne utrudnienie w postaci obowiązku złożenia stosownego wniosku wraz z kosztorysem w *specyficznie ustalona procedura, którą trzeba przestrzegać w oznaczonym czasie, aby otrzymać dofinansowanie* (ibidem, s. 8).

3. Dofinansowanie organizacji pozarządowych w celu zakupu sprzętu rehabilitacyjnego. Formę takiego dofinansowania uznać należy za zasadną, niweluje ona bowiem możliwość zakupu zbędnego lub niewłaściwie dobranego sprzętu. Zwrócić jednak uwagę należy na szczupłość przekazywanych środków. W roku 2017 w Powiecie Gnieźnieńskim dofinansowanie na ten cel otrzymały następujące ośrodki:

- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy KłECKO – 1.500 zł., na sprzęt rehabilitacyjny dla podopiecznych,
- Stowarzyszenie Centrum Rehabilitacyjno-Kulturalne”Promyk” Gniezno otrzymało środki na ten sam cel kwotą 1.500 zł.,
- Stowarzyszenie na rzecz pomocy dzieciom niepełnosprawnych – KiszKowo otrzymało kwotę 1.500 zł.,

- Stowarzyszenie Integracyjno-Rehabilitacyjne „Razem” Czarniejewo otrzymało 1.000 zł,
- Dom Pomocy Społecznej otrzymał 1.500 zł (Ibidem, s. 11-12).

Łączna kwota dofinansowania na ten cel wyniosła więc zaledwie 8.500 zł. Zarzut ten niweluje rozwiązanie pozwalające na składanie indywidualnych wniosków o dofinansowanie zaopatrzenia w środki pomocnicze i przedmioty ortopedyczne oraz sprzęt rehabilitacyjny. Mogą o nie ubiegać się osoby, jeśli dochód ich nie przekracza odpowiednio:

- 50% przeciętnego wynagrodzenia na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym,
- 65% przeciętnego wynagrodzenia w przypadku osoby samotnej.

Wysokość takiego dofinansowania wynosi do 100% kwoty jaką dofinansowuje Narodowy Fundusz Zdrowia oraz do 150% łącznej kwoty limitu wyznaczonego przez Fundusz Zdrowia. W przypadku, gdy cena zakupowa sprzętu jest wyższa niż ustalony limit dla osoby, która została zakwalifikowana do pomocy wymagany jest udział własny osoby niepełnosprawnej w zakupie tych przedmiotów oraz środków. Negatywem tego rozwiązania jest podtrzymanie zasady, iż to Wnioskodawca zwraca się o dofinansowanie w formie pisemnej na odpowiednio do tego przygotowanym druku (Ibidem s. 22).

Likwidacji barier architektonicznych i technicznych

Oceniając gnieźnieńską politykę niwelowania barier architektonicznych stwierdzić należy, że zastosowano właściwej podejście metodyczne. Przede wszystkim określono pojęcia, co przełożyło się w sposób bezpośredni na możliwości finansowania określonych projektów. Za takowe pojęcia uznano następujące:

- *Barьеры architektoniczne* to wszelkie utrudnienia występujące w budynku oraz jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym” (*Uchwała Rady Powiatu Gnieźnieńskiego* z dnia 30 marca 2017 s. 15).
- *Barьеры techniczne* za które uznano wszelkie przeszkody wynikające z braku zastosowania lub niedostosowania odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności przedmiotów lub urządzeń. Likwidacja tych barier powinna powodować sprawniejsze działanie osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie i umożliwić wydajniejsze jej funkcjonowanie (Ibidem s. 15).

Pozwoliło to na określenie priorytetów i stworzenie procedur postępowania. Przyjęto zasadę, że pierwszeństwo mają osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Osoba zainteresowana zwraca się z wnioskiem o dofinansowanie do likwidacji wyżej opisanych barier w formie pisemnej na specjalnym druku do tego przeznaczonym. Wnioski są rozpatrywane według kolejności ich składania, chociaż występuje możliwość uznania realizacji danego projektu za zadanie priorytetowe. Pierwszeństwo w realizacji mają wnioski składane przez osoby ze znacznym ewentualnie umiarkowanym stopniem niepełnosprawności związanej z dysfunkcją narządów ruchu, ale nie mogły one wcześniej korzystać z dofinansowania. Określono również zakres przedmiotowy

tej pomocy. Dofinansowane mogą zostać wyłącznie prace mające na celu usunięcie bezpośrednich barier architektonicznych i technicznych w miejscu zamieszkania danego wnioskodawcy. Dopuszcza się rozpatrzenie wniosku poza kolejnością w szczególnie trudnych sytuacjach losowych. Dofinansowanie wynosi do 95% wartości wszystkich kosztów, które zostały zakwalifikowane przez Komisję do spraw rozpatrywania wniosków. Dokonuje się także podziału przyznawanych środków wg struktury procentowej, gdzie dla barier architektonicznych przeciętne dofinansowanie to 70%; natomiast dla barier technicznych 30%. W tym przypadku również wnioski złożone, a nie rozpatrzone nie przechodzą na rok następny. Wnioski rozpatrywane zostają do momentu wyczerpania środków przeznaczonych na te cele (Ibidem, s. 14).

Wnioski

Poczucie bezpieczeństwa człowieka jest w znacznej części kreowane poprzez tworzenie bezpiecznych przestrzeni, w tym możliwości funkcjonowania w przyjaznym oraz bezpiecznym otoczeniu. Przestrzeni, w której nie występują zagrożenia oraz ograniczenia dla jego funkcjonowania oraz umożliwiającej mu harmonijny oraz zrównoważony rozwój jednostek i całej społeczności lokalnej. W odniesieniu do osób z niepełnosprawnością ruchową ich poczucie bezpieczeństwa obejmuje także kwestię możliwości ich funkcjonowania w społeczeństwie i możliwości wykonywania czynności pozwalającej na swobodę wyboru sposobu życia. Jednym z najistotniejszych ograniczeń dla swobodnego funkcjonowania w społeczeństwie są bariery architektoniczne. Ich likwidacja jest zadaniem administracji państwa wszystkich szczebli, co wynika z zapisów prawa stanowionego. Strategia polityki społecznej państwa w odniesieniu do osób niepełnosprawnych powinna więc mieć na celu tworzenie społeczeństwa otwartego, w którym osoby niepełnosprawne będą miały zapewnioną pełną integrację społeczną. Niezbędną formą aktywności władz administracyjnych w tym obszarze jest więc rozpoznawanie i usuwanie różnorodnych barier, które uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym tę integrację. Likwidacja niektórych z istniejących barier jest stosunkowo prosta. Rozwiązaniami poprawiającymi możliwości swobodnego dostępu do przestrzeni publicznej osób z niepełnosprawnością ruchową są na przykład wyznaczone i oznakowane miejsca parkingowe, stosowanie w miejscach publicznych antypoślizgowej wykładziny czy dostosowanie do ich potrzeb systemów komunikacji społecznej. Istnieją jednak określone trudności, wymagające zarówno nakładów finansowych, znacznej przebudowy infrastruktury, zasadniczych zmian urbanistycznych itp. Nie oznacza to, że nie należy podejmować prób jak niwelowania barier architektoniczno-urbanistycznych. Konieczność ta wynika z zasad, jakimi kierować się powinna polityka społeczna.

Przeprowadzona kwerenda literatury pozwala stwierdzić, iż Powiat Gnieźnieński w Wielkopolsce podjął między innymi w 2017 roku liczne działania w zakresie likwidacji barier architektonicznych na rzecz osób niepełnosprawnych. Dzięki środkom finansowym o jakie potencjalny beneficjent mógł się ubiegać, można było przystosować wiele mieszkań dla osób niepełnosprawnych. Moim zdaniem dzięki takim dofinansowaniom

udało się wyeliminować większość podstawowych barier architektonicznych. Nie oznacza to jednak, iż wszystkie potrzeby i bariery tych osób zostały rozwiązane. Sądzę, że nadal pozostaje wiele barier do zniwelowania aby swobodniej osoby z dysfunkcją narządów ruchu mogły się poruszać po Powiecie Gnieźnieńskim. Uważam, iż nadal jest zbyt mało miejsc parkingowych, czy wind dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Kolejną kwestią jest zbyt mała ilość pomieszczeń publicznych z antypoślizgową podłogą. Sądzę, że likwidacja części z istniejących barier wydaje się stosunkowo prosta, ponieważ wyznaczenie, czy oznakowanie miejsc parkingowych, a także montaż antypoślizgowej wykładziny nie są to czynności wymagające wielkiego nakładu środków finansowych. Natomiast trudniej będzie zrealizować kwestie związane z windami, gdyż niwelacja tej bariery niestety jest stosunkowo dużym wydatkiem. Jednocześnie warto wspomnieć, iż Gniezno jest miastem historycznym i ze względu na zabytki występują miejsca, gdzie nie uzyska się zgody od konserwatora zabytków na ingerencję w pierwotny stan budynku. Ponieważ wymagałoby to przebudowy budynków, co jest nie zawsze możliwe. Dlatego uważam, że osoby niepełnosprawne jeśli to możliwe powinny zajmować mieszkania na najniższym piętrze. Reasumując likwidacja barier architektonicznych i technicznych na terenie Powiatu Gnieźnieńskiego jest bardzo istotna i już można zauważyć, iż tych przeszkód dla osób niepełnosprawnych jest mniej. Jednakże jeszcze występują ogromne zapotrzebowania na niwelowanie tych barier zarówno na ulicach powiatu, jak i w budynkach użyteczności publicznej. Nadal pozostaje bardzo ważną kwestią potrzeba niwelowania barier w domach i mieszkaniach tych osób aby mogły swobodnie poruszać się w mieszkaniach.

BIBLIOGRAFIA

- Demography raport 2010 Older, more numerous and diverse Europeans*, Komisja Europejska Eurostat, 2011
- Europejska Karta Społeczna*, Dz.U. 1999 nr 8 poz. 67
- Frąckiewicz L., *Postawy Wobec Niepełnosprawności*, Katowice 2002.
- Jasik A., Swereda D., *Ergonomia osób niepełnosprawnych*, Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Poznań 2009.
- Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych* Dz.U. 2012 poz. 1169
- Majka P. (red.), *Zatrudnienie osób niepełnosprawnych, Aspekty prawne i podatkowe*, Wolters Kluwer, Warszawa 2018.
- Mitrus L., *Niepełnosprawność jako przedmiot regulacji prawa pracy* [w:] „Prawo a niepełnosprawność. Wybrane aspekty”, red. M. Bosak, Warszawa 2015.
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 września 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Załącznik), Dz.U. 2018 Nr 80 poz. 717 tj. Dz.U. 2018 poz. 1945
- Sobczyk A., *Prawo pracy w świetle Konstytucji RP, Tom I, Teoria publicznego i prywatnego indywidualnego prawa pracy*, Warszawa 2013.
- Szweda E., *Bezpieczeństwo społeczności lokalnych. Najbliżej człowieka*, Difin, Warszawa 2016.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*. t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 511, 1000,
- Uchwała z dnia 30 marca 2017 r. Rady Powiatu Gnieźnieńskiego NR XXXIX/238/2017.*